

Biskoppen
over
Haderslev
Stift

Til Kirkeministeriet

Dok. Nr. 652424/09
9. december 2009

Jeg har fra Kirkeministeriet 25 .november 2009 (Dok. nr. 644592/09) modtaget til høring lovforslag om åremålsansættelse af biskopper og forhøjelse af præsters pligtige afgangsalder fra 70 til 75 år.

1. Jeg kan i udgangspunktet tilslutte mig forslaget om en åremålsansættelse af biskopper, men mener, at det også bør omfatte provster. Jeg begrundet det med, at det vil synliggøre den opfattelse af bispe- og provsteembedet, at en biskop og en provst *er* en præst – som så blot i en periode af sin præstetjeneste af præster og menigheder er ”hentet frem foran geledet” for sidenhen at ”træde på plads i geled igen”.

2. Såfremt forslaget ikke kommer til at omfatte provster, kan det komme til at svække bispeembedet, idet provsterne dermed kommer til at repræsentere kontinuiteten i stiftet.

3. Jeg savner stadig embedsteologiske begrundelser i bemærkningerne til lovforslaget; her argumenteres alene med ledelses-synspunkter som ”dynamik” o.l. En embedsteologisk begrundelse kunne komme til udtryk, dels i form af en konkret formulering i loven af biskoppens *ret* til tilbagegangs-stilling, dels i form af en ændring af forslagets bestemmelser om biskoppens mulighed for ”genvalg”.

a. Lovforslaget burde ud fra en teologisk opfattelse som anført ovenfor fastslå biskoppens ret til en tilbagegangs-stilling. Som jeg læser forslaget, har man (§2) kun åbnet for, at biskoppen *eventuelt* kan få en tilbagegangs-stilling udenom gældende indstillingsregler i ansættelsesloven for præster; i udgangspunktet kunne ministeriet derfor vælge at lade biskoppen gå på ventepenge i 3 år og derefter afskedige denne.

b. Med udgangspunkt i den ovenfor anførte embedsopfattelse, at det er menigheder og præster, der placerer biskoppen i sit embede, mener jeg stadig – som jeg også har givet udtryk for i mit høringssvar i forhold til betænkningen – at der burde åbnes mulighed for, at menighedsråd og præster forlænger biskoppens embedsperiode. Hvis man er betænkelig ved, at der kunne ”gå valgkamp” i den sidste del af biskoppens embedsperiode (den betænkelighed deler jeg i øvrigt ikke ud fra mit kendskab til den nordelbiske kirkes praksis), kunne det formuleres som en ret for et stifts menighedsråd og præster til ved kvalificeret flertal (f.eks. 2/3 eller 3/4) at anmode om udskydelse af bispevalg i f.eks. en halv embedsperiode. Det kunne udformes som en tilføjelse til §1 stk.3: ”Såfremt et kvalificeret flertal i stiftet (på x%) i såvel gruppen af menighedsrådsmedlemmer som gruppen af præster fremsætter skriftligt ønske derom, inden der er udskrevet nyvalg, kan en biskops åremålsperiode dog forlænges med 6 år” e.l.

4. Lovforslagets beskrivelse af problematikkerne omkring tilbagegangsstillinger er utilstrækkeligt belyste. Dette gælder dels det anførte om tilbagegangsstillinger og dels det, der anføres omkring de individuelle forhandlinger af løn og ansættelsesvilkår.

Ribe Landevej 35-37
6100 Haderslev

Telefon
74 52 20 25

Telefax
74 53 36 06

E-mail:
nha@km.dk ell.
kmhad@km.dk

Internet
hjemmeside:
www.haderslev.stift.dk

I forhold til **tilbagegangsstillinger** anføres som udgangspunkt, at biskopperne efter endt åremål skal tilbage i en ledig sognepræstestilling eller provstestilling. Omvendt anføres, at man ikke vil "overrule" menighedsrådet kaldsret, ligesom man vil forsøge at imødekomme biskoppens ønske til indholdet af en retrætestilling, f.eks. som en slags stiftspræst.

Det anføres samtidig i lovforslagets punkt 4, side 15 f, at lovforslaget ikke betyder ændringer i det samlede antal årsværk for præster, provster og biskopper, samt at forslaget skal administreres indenfor den nuværende bevillingsramme.

Dette vil indebære, at i det omfang der oprettes en særlig stiftspræstestilling, vil der samtidig skulle nedlægges en almindelig sognepræstestilling et sted i stiftet, for at give plads til stiftspræstestillingen. Det er ikke rimeligt.

I stedet for sådanne særlige stiftspræstestillinger kunne man overveje, at biskopper, der i forvejen er ansat i folkekirken, bevilges orlov fra deres hidtidige stilling i forbindelse med deres udnævnelse som biskop, og at de efter endt åremålsansættelse vender tilbage til denne stilling. Dette gælder, hvad enten deres tidligere stilling var som sognepræst eller provst. (Aflønningen kan godt ske efter lønramme 37 med pensionsret fra 39.)

Under biskoppens orlov kunne stillingen besættes ved konstitution. Dette kan gælde, uanset om der er tale om en præste- eller provstestilling. Hvis det var kendt på forhånd, ville det ikke være underligt for de personer, der konstitueres, eller for menighederne.

For biskopper med tidligere ansættelse udenfor folkekirken kunne man evt. vælge at oprette individuelle tilbagegangsstillinger.

5. I forhold til **løn- og ansættelsesvilkår** betones det i lovforslagets bemærkninger, side 18 f, *at en række konkrete vilkår, herunder spørgsmålet om tilbagegangsstilling, ydelse af åremålstillæg og fratrædelsesbeløb, skal fastsættes ved aftale* mellem de relevante parter. Om ministeriet vil lægge op til en forhåndsftale med Præsteforeningen fremgår ikke; det vil i hvert fald være grotesk, hvis en biskop efter at være blevet valgt skal til at forhandle løn- og ansættelsesvilkår. Jeg kan foreslå at ministeriet tydeliggør dette afsnit, inden lovforslaget fremlægges.

Jeg henviser i øvrigt til, hvad mine kolleger anfører om betydningen af lovforslaget for fællesfondens budget.

6. Lovforslaget lægges op til at åremålsansættelse kun skal gælde for nyansatte biskopper. En evt. overgangsordning for allerede udnævnte biskopper er ikke nævnt.

7. Jeg kan ikke gå ind for en forhøjelse af præsters pligtige afgangsalder fra 70 til 75, *medmindre* der indføres en bestemmelse om, at såvel menighedsråd som biskop skal tilslutte sig en fortsættelse af tjenesten ud over det 70. år. Erfaringerne fra afskaffelsen af pligtig afgangsalder for tjenestemænd på f.eks. organist-området, gør det indlysende, at det ikke kan overlades alene til præstens egen vurdering af sin egnethed. Er det ikke muligt at indføre en sådan betingelse i lovgivningen, skal jeg foreslå, at man fastholde 70 som pligtig afgangsalder.

Med venlig hilsen
Niels Henrik Arendt

Kopi til øvrige biskopper